

Oslo tingrett - TOSLO-2011-123393

Instans	Oslo tingrett - Beslutning.
Dato	2011-08-11
Publisert	TOSLO-2011-123393
Stikkord	22. juli-saken. Bistandsadvokat. Straffeprosessloven § 107a.
Sammendrag	Avslag på begjæring om oppnevning av bistandsadvokat for pårørende til siktede.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-123393 (11-123393ENE-OTIR/08). Anket til Borgarting lagmannsrett, se LB-2011-134517. Anke til Høyesterett forkastet, se HR-2011-1849-U.
Parter	A (advokat Ragnhild Cathrine Torgersen).
Forfatter	Dommer Elisabeth Wittemann.

Retten viser til begjæring 3. august 2011 om oppnevning som bistandsadvokat for A og utdyping av begjæringen 10. august 2011, i straffesak mot B.

A er mor til siktede. Det er anført at hun har krav på bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107a tredje ledd da sakens art og alvor og hensynet til henne som sterkt berørt, tilsier at hun har behov for advokat. Det er vist til at hun har behov for juridisk veiledning knyttet til en rekke forhold. Det gjelder bolig som er avsperrert av politiet, manglende tilgang til løsøre og gjenstander til personlig bruk og manglende tilgang til egen post som følge av at politiet har nøkkelen til hennes postkasse. Det er videre vist til at hun vil ha behov for juridisk bistand når hun på et tidspunkt skal flytte tilbake til leiligheten og at dette må skje i samarbeid med politiet. Det er også vist til at A er bekymret for egen sikkerhet og at det på et tidspunkt vil kunne være aktuelt å igangsette sikkerhetstiltak. Dette vil hun ha behov for advokatbistand til overfor politiet. Det anføres at A indirekte er skadelidt i saken selv om hun ikke er fornærmet eller dennes pårørende eller etterlatte, og at bistandsadvokat kan hjelpe henne med eventuelle framtidige offentlige støttetiltak.

Det er også anført at andre særlige forhold tilsier at A har behov for bistandsadvokat. Her er det pekt på at hun har et åpenbart og legitimt behov for å bli orientert om gangen i prosessen, og at hun rent faktisk er blitt en så stor del av saken at det er naturlig at hun gis innsyn og orientering i dens juridiske sider. Det er argumentert med at hun trenger innsyn i straffesaksdokumentene for å holdes orientert om saken på en forsvarlig måte, og at hun er avhengig av bistandsadvokat for å få innsyn i saksdokumentene. De dokumentene det er aktuelt å få tilgang til er avhørene av siktede og hans familie og venner, beslagsrapporter vedrørende As eiendom og rapporten fra oppnevnte sakkyndig. Sistnevnte framheves som viktig fordi dette dokumentet kan inneholde opplysninger om henne selv. Politiets saksframlegg i forbindelse med påtaleavgjørelsen er også nevnt som et dokument det er aktuelt å få innsyn i. Utover dokumentinnsyn er det også vist til behov for juridisk bistand overfor media.

Retten er ikke i tvil om at A kan ha behov for juridisk bistand som følge av den situasjonen som har oppstått for henne.

Retten finner imidlertid ikke at hun er berettiget til bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107a. Det er klart at hun ikke er omfattet av den personkrets som kan få oppnevnt bistandsadvokat etter § 107a første og andre ledd, og at vurderingen må skje ut fra unntaksbestemmelsen i § 107a tredje ledd som har slik ordlyd:

«Retten kan også oppnevne bistandsadvokat i andre tilfeller der sakens art og alvor, hensynet til de berørte eller andre særlige forhold tilsier at det er behov for advokat.»

Det framgår av forarbeidene at tredje ledd er ment som en snever unntaksregel selv om utformingen av den er gjort nokså generell, jf. Ot.prp.nr.11 (2007-2008) side 113. I proposisjonen side 30 framgår det at bestemmelsen er ment som en sikkerhetsventil og bør praktiseres strengt. Det framgår videre at det ved praktiseringen må holdes fast ved at oppnevning av bistandsadvokat må være knyttet til gjennomføringen av straffesaken og at behovet for advokat må være knyttet til utøvelsen av prosessuelle rettigheter og plikter i saken.

Tredje ledd må anvendes i lys av at det er et unntak fra § 107 a første og andre ledd som angir en bestemt personkrets, straffebud og skadefølge som vilkår for å få oppnevnt bistandsadvokat. Første og andre ledd knytter personkretsen til fornærmede og avdødes etterlatte. Selv om tredje ledd ikke er knyttet til en bestemt personkrets mener retten at bestemmelsen må forstås slik at den gjelder personer som er i en situasjon tilsvarende fornærmede og etterlatte omfattet av første og andre ledd. I forarbeidene, Ot.prp.nr.11 (2007-2008) side 113 står det:

«Forslaget er ikke knyttet til en bestemt personkrets. Dels kan det dekke fornærmedes behov for advokat utenom tilfeller som er nevnt i første ledd. Dels kan det også dekke behov for advokat for skadelidte som ikke er fornærmet (...). Forslaget kan videre dekke andre etterlatte enn dem som er nevnt i § 93 a annet ledd.»

Retten kan ikke se at det har vært meningen å utvide personkretsen til også å kunne omfatte pårørende eller nærstående til den som er siktet for en straffbar handling. En slik anvendelse vil etter rettens syn innebære at unntaket gis større rekkevidde enn å være en sikkerhetsventil og snever unntaksbestemmelse. Dette underbygges også av at formålet med lovendringen 7. mars 2008, da blant annet unntaket i tredje ledd ble vedtatt, var å styrke fornærmedes og etterlattes rettigheter i straffeprosessen. Videre underbygges dette også av at oppnevning av bistandsadvokat må være knyttet til gjennomføringen av straffesaken og utøvelsen av prosessuelle rettigheter og plikter i saken.

Retten har i vurderingen også tatt hensyn til at din klient ikke kan få innsyn i straffesaksdokumentene uten å få oppnevnt bistandsadvokat, jf. straffeprosessloven § 242. Retten kan imidlertid ikke se at det er avgjørende forhold som tilsier at din klient skal ha tilgang til de straffesaksdokumentene som du angir i begjæringen, og i alle fall ikke på en slik måte at det kan være avgjørende for spørsmålet om bistandsadvokat etter § 107 a tredje ledd. For så vidt gjelder hennes øvrige angitte behov for advokatbistand er disse av en slik karakter at hun kan få bistand uten å være avhengig av oppnevnt bistandsadvokat.

Retten avslår etter dette begjæringen om oppnevning av bistandsadvokat for A.

Retten har stor forståelse for at din klient har kommet i en svært vanskelig situasjon og at hun har behov for advokatbistand. Slik retten ser det kan din klient ha rett til fritt rettsråd etter rettshjelpsloven og vil anbefale henne å søke Fylkesmannen i Oslo og Akershus om dette.